

*Załącznik
do Uchwały Nr XXXVIII.239.2018
Rady Powiatu w Giżycku
z dnia 01 lutego 2018 r.*

**POWIATOWY PROGRAM
ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO – EDUKACYJNYCH
DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE
W POWIECIE GIŻYCKIM
NA LATA 2018 - 2020**

Spis treści:

I. Wstęp	3
II. Podstawa prawna.....	5
III. Cele i sposób realizacji programu	5
1. Cele programu	5
2. Realizacja programu	6
3. Zakładane rezultaty	7
4. Czas realizacji programu	7
5. Nabór i selekcja uczestników programu	8
6. Miejsce realizacji programu.....	8
IV. Źródła finansowania programu.....	9
V. Monitoring.....	9
VI. Zagrożenia realizacji programu i zakończenie	10

I. Wstęp

Przemoc w rodzinie dotyka osoby bez względu na wiek, wykształcenie, stan zdrowia czy status społeczny.

Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r. poz. 1390), określa przemoc jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oprócz zdefiniowania pojęcia przemocy w rodzinie nakłada na organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, określając zakres pomocy udzielanej osobom doznającym przemocy oraz zadania w zakresie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Podmioty powołane do pracy na rzecz osób uwikłanych w przemoc najczęściej zajmują się niesieniem pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie lub też świadkom przemocy domowej. Mało powszechne jest podejmowanie pracy z osobą stosującą przemoc. Kontakt ze sprawcą przemocy często ogranicza się do wizyt dzielnicowych lub rozmowy przedstawicieli zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy z osobą stosującą przemoc. Tymczasem w naszym przekonaniu powstrzymanie i zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie wymaga skupienia uwagi na obu stronach: osoba stosująca przemoc – osoba doznająca przemocy. Podejmowanie pracy na rzecz osób stosujących przemoc jest niewątpliwie trudnym zadaniem, wymagającym od osób niosących pomoc nie tylko wiedzy i umiejętności ale także predyspozycji i osobistej gotowości do takiego działania.

Program korekcyjno – edukacyjny jest formą oddziaływania na sprawców w celu nauczania ich samokontroli, kształtowania u nich postawy partnerstwa i szacunku wobec bliskich oraz odpowiedzialności za popełnione czyny. W wielu przypadkach stosowanie przemocy związane jest z nietrzeźwością sprawców. Alkohol osłabia racjonalną kontrolę nad zachowaniem ale nie powinien być obarczany bezpośrednią i wyłączną odpowiedzialnością za występowanie przemocy

w rodzinie. Odpowiedzialność za stosowanie przemocy leży po stronie osoby, która ją stosuje. Niemniej jednak faktem pozostaje, że osoba pod wpływem substancji psychoaktywnych ma osłabioną racjonalną kontrolę nad zachowaniem i większą gotowość do reagowania złością. Istotną grupę wśród osób stosujących przemoc wobec bliskich stanowią osoby uzależnione od substancji psychoaktywnych. Program korekcyjno – edukacyjny w swojej konstrukcji powinien zawierać tematykę specyficzną dla tej grupy odbiorców. Poniższy program jest również próbą odpowiedzi na ten problem. Niejednokrotnie osoby stosujące przemoc w ogóle nie podejmują próby kontrolowania zachowań agresywnych a odpowiedzialność za ich występowanie przerzucają na ofiary. Niebagatelną rolę w stosowaniu przemocy mogą też odgrywać uwarunkowania biologiczne jak zdeterminowana gwałtowność i intensywność reagowania emocjonalnego, które wymykają się spod kontroli. Powyższe jednak nie usprawiedliwia sprawców i nie znosi z nich odpowiedzialności za krzywdzenie innych.

Osoby stosujące przemoc z reguły starają się znajdować uzasadnienie, usprawiedliwienie dla aktów przemocy. Szczególnie dotyczy to zaprzeczenia własnej odpowiedzialności za wyrządzone szkody i obarczania odpowiedzialnością ofiary. Zachowanie osób stosujących przemoc dodatkowo bywa wspierane przez uwarunkowania kulturowe. Być może dlatego tak duże jest przyzwolenie społeczne na stosowanie przemocy w relacjach rodzinnych.

Praca z całym systemem rodzinnym daje szansę na niesienie skutecznej pomocy. Potrzebne są działania wzmacniające skuteczność ochrony ofiar przed sprawcami przemocy oraz działania powstrzymujące sprawców i prowadzące do zakończenia przemocy w rodzinie. Temu mają służyć programy korekcyjno-edukacyjne skierowane do osób stosujących przemoc. Należy podkreślić, że pełnią one rolę pomocniczą. Podstawową rangę w przeciwdziałaniu przemocy domowej przypisuje się interwencji karno-administracyjnej. Taka interwencja często jednak nie spełnia korektywnej roli w funkcjonowaniu rodziny z problemem przemocy.

Zadaniem powiatu z zakresu administracji rządowej jest w szczególności opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Powiatowy program oddziaływań korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie w Powiecie Giżyckim na lata 2018- 2020 został opracowany w celu zwiększenia skuteczności działań mających na celu minimalizowanie skutków zjawiska przemocy w rodzinie.

II. Podstawa prawna

Podstawą prawną do opracowania i realizacji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie stanowi art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r., poz. 1390) oraz Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz.U. 2011 nr 50 poz. 259) a także Wytyczne Wojewody Warmińsko-Mazurskiego dotyczące realizacji przez powiat zadania z zakresu administracji rządowej polegającej na opracowaniu i realizacji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie

III. Cele i sposób realizacji programu

1. Cele programu

Jednym z głównych założeń programu jest pomoc sprawcom w zaprzestaniu stosowania przemocy poprzez edukację mającą na celu:

- uświadomienie sprawcy czym jest przemoc,
- uzyskanie przez niego świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich,
- rozpoznanie przez niego sygnałów ostrzegawczych zapowiadających zachowania przemocowe,
- opracowanie „planu bezpieczeństwa” zapobiegającemu użyciu siły i przemocy,
- nabycie nowych umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów, sporów w rodzinie bez użycia agresji,
- naukę umiejętności partnerskiego układania stosunków w rodzinie, uczenie się korzystania z pomocy innych,
- naukę umiejętności konstruktywnego wyrażania uczuć.

Cel podstawowy ukierunkowany jest na rozpoznanie i zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie.

Program nie stanowi jednak formy osobistej psychoterapii sprawcy, a jedynie koryguje jego niepożądane, szkodliwe zachowanie i postawy.

2. Realizacja programu

Program jest realizowany zgodnie z założeniami programowymi zajęć edukacyjno – korekcyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie opracowanych przez osoby prowadzące program w danym roku kalendarzowym. Program korekcyjno – edukacyjny jest realizowany w warunkach wolnościowych. Przed rozpoczęciem realizacji programu przeprowadza się spotkanie organizacyjne z potencjalnymi uczestnikami programu.

Założenia programowe będą w szczególności zawierały:

- łączny czas trwania programu, ze wskazaniem liczby godzin do zrealizowania z podziałem na sesje indywidualne i grupowe,
- częstotliwość spotkań,
- bloki tematyczne ze wskazaniem liczby godzin,
- liczbę uczestników,
- formy i metody pracy,
- rodzaj prowadzonej dokumentacji,
- sposób monitorowania,
- sposób ewaluacji,
- harmonogram realizacji programu, zawierający tematy do zrealizowania ze wskazaniem liczby godzin.

We wstępnej fazie uczestnictwa w programie na piśmie indywidualnie dla każdego uczestnika programu sporządza się rozpoznanie diagnostyczne obejmujące następujące zagadnienia:

- okoliczności skierowania,
- określenie wobec kogo z rodziny uczestnik programu stosował przemoc,
- określenie czy uczestnik programu aktualnie stosuje przemoc i wobec kogo z rodziny,
- najgroźniejsze i typowe formy i okoliczności przemocowych zachowań,
- aktualna sytuacja rodzinna i zawodowa,

- cechy osobiste istotne dla pracy korekcyjnej.

Następnie sporządzany jest z uczestnikiem programu na piśmie indywidualny kontrakt podpisany przez uczestnika i specjalistów prowadzących. Kontrakt określa reguły uczestnictwa w programie, zasady usprawiedliwiania nieobecności oraz warunki ukończenia programu.

Udział osoby w programie zostanie potwierdzony w formie list obecności na zajęciach, zarówno grupowych jak i indywidualnych. Lista powinna zawierać datę spotkania, formę spotkania, czas trwania spotkania (liczba godzin), temat spotkania i podpisy uczestników programu oraz prowadzących.

Program zakłada przeprowadzenie zajęć w formie spotkań grupowych i indywidualnych, w tym minimum 1 godzina spotkania indywidualnego z każdym uczestnikiem programu. Przerwy między zajęciami nie powinny być dłuższe niż tydzień. Łącznie do zrealizowania przewiduje się minimum 60 godzin.

3. Zakładane rezultaty

Działania diagnostyczne, edukacyjne i ćwiczenia mają przyczynić się do:

- uświadomienia sprawcy czym jest przemoc,
- uzyskania przez niego świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich,
- nabycie nowych umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów i sporów w rodzinie bez używania agresji,
- nabycie umiejętności konstruktywnego wyrażania uczuć,
- nabycie umiejętności partnerskiego współdziałania w rodzinie oraz korzystania z pomocy innych.

4. Czas realizacji programu

Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na terenie Powiatu Giżyckiego prowadzony będzie w latach 2018 – 2020. Zakłada się zrealizowanie w każdym roku, pod warunkiem zrekrutowania osób do udziału w programie, 1 pełnego cyklu programu (trwającego minimum 60 godzin).

5. Nabór i selekcja uczestników programu

Adresatami niniejszego programu są sprawcy przemocy domowej, dlatego zasadniczym warunkiem przyjęcia do programu jest uznanie przez nich faktu stosowania przemocy we własnej rodzinie.

1. Uczestnikami programu mogą być:

- osoby samodzielnie zgłaszające się,
- osoby kierowane przez sąd, skazane za przestępstwo przeciwko rodzinie ze stwierdzeniem sprawstwa przemocy, korzystające z warunkowego zawieszenia wykonywania kary pozbawienia wolności,
- osoby kierowane przez organy ścigania objęte procedurą Niebieskiej Karty,
- osoby zobowiązane przez inne organy, instytucje i organizacje.

2. Uczestnictwa w programie odmawia się:

- osobom z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi, w szczególności z zaburzeniami osobowości pogranicznej,
- chorym psychicznie,
- osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków z wyłączeniem osób, które przeszły lub są w trakcie podstawowego cyklu terapii uzależnień.

Odmowa uczestnictwa w programie następuje w czasie wstępnego rozpoznania diagnostycznego, prowadzonego w trakcie nurtu pracy indywidualnej, który jest pierwszym etapem realizacji programu.

6. Miejsce realizacji programu

1. Powiatowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie prowadzony będzie w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, ul. Smętka 5, 11-500 Giżycko.

2. Partnerzy programu:

Założenia programowe w skutecznym osiągnięciu założonych celów i rezultatów przewidują współpracę z instytucjami i organizacjami, którymi są:

- Ośrodki Pomocy Społecznej,
- Zespoły Interdyscyplinarne,
- Sądy
- Kuratorzy,

- Policja,
- Rodziny uczestników programu.

IV. Źródła finansowania programu

Opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie należy do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat. Środki na realizację i obsługę tego zadania zapewnia więc budżet państwa. W związku z tym, planowanie wydatków następuje na poziomie powiatów rokrocznie.

O środki na realizację Programu Oddziaływań Korekcyjno – Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie powiat wnioskuje rokrocznie do Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie. W 2017 roku zawnioskowano o 4230 zł. planując udział w programie 5 osób (stawka za jednego uczestnika wynosiła 846 zł. brutto, a więc $5 \times 846 \text{ zł.} = 4230 \text{ zł.}$). W rezultacie w programie uczestniczyła 1 osoba i wydatkowano kwotę 846 zł. Na lata objęte niniejszym programem wniosek o środki zostanie złożony w terminie wyznaczonym przez Warmińsko – Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie.

V. Monitoring

Realizacja programu jest ściśle związana z działaniami monitorującymi - kontrolnymi, które stanowią część nadzoru nad jego realizacją. System monitorowania obejmuje wizyty pracownika socjalnego Ośrodka Pomocy Społecznej (właściwego ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu uczestnika programu) w rodzinie uczestnika programu. Monitoring sytuacji w rodzinie po zakończeniu w/w programu odbywa się w następujących odstępach czasowych:

1. Nie później niż po 3 miesiącach od zakończenia programu,
2. Po upływie 9 miesięcy od zakończenia programu (6 miesięcy od 1 monitoringu),
3. Po upływie 15 miesięcy od zakończenia programu (6 miesięcy od 2 monitoringu),
4. Po upływie 21 miesięcy od zakończenia programu (6 miesięcy od 3 monitoringu).

W latach 2015-2017 monitoring prowadzono u trzech osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w 2015 roku.

Celem monitoringu jest sprawdzenie czy zaplanowane działania w końcowym efekcie są użyteczne dla odbiorców i współodbiorców, którymi w tym przypadku są rodziny osób stosujących przemoc. Do oceny skuteczności działań programowych niezbędna jest współpraca z partnerami programu, szczególnie tymi, którzy realizują programy przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Wnioski z monitoringu realizacji programu będą służyły do ewaluacji programu oraz ewentualnego zaplanowania innej oferty pomocowej dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

VI. Zagrożenia realizacji programu i zakończenie

Program oddziaływań korekcyjno - edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizowany przez PCPR w Giżycku, to ułożony w określonym czasie ciąg działań zmierzających do wybranej, specyficznej grupy odbiorców, wymagający zaangażowania środków rzeczowych, ludzkich i finansowych. Realizacja założeń programowych wiąże się nierozzerwalnie z ryzykiem wystąpienia zjawisk czy działań, które mogą mieć negatywne skutki dla przebiegu całego programu lub jego poszczególnych części. Zagrożenia przede wszystkim wiążą się z brakiem dostatecznego zainteresowania adresatów uczestnictwem w jego działaniach. Udział w programie jest dobrowolny, z wyłączeniem osób skierowanych przez Sąd, a zatem obecność na zajęciach zależy od motywacji samego uczestnika. W roku 2015 udział w programie zadeklarowało 11 osób, a ukończyło 3 osoby (w tym 2 osoby skierowane przez Sąd). W 2016 roku nie pozyskano osób chętnych do udziału w programie. Natomiast w 2017 roku deklaracje udziału złożyły 3 osoby, a ukończyła 1 osoba.